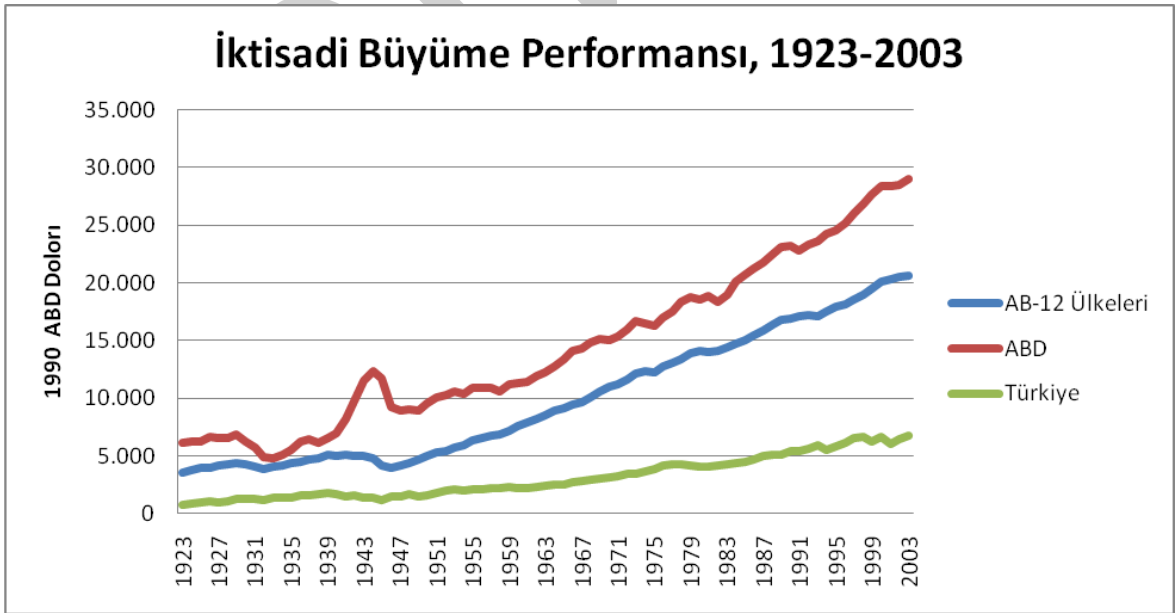

Türkiye Büyüyor mu?

4 Mart 2009

Makro iktisatçılar için reel Gayri Safi Yurtiçi Hâsıla (GSYH) bir ekonominin performansının en önemli göstergesidir. Bu değer zaman içinde yüzdelik değişimi bize iktisadi büyümeyi verir. Reel GSYH ve onun büyüme oranı refah seviyesinin ve değişiminin en önemli göstergeleridir. Bu nedenle çok önemlidirler. Türkiye ekonomisi de büyümektedir. Bundan elli yıl önce bırakın otoban ya da otoyolu, asfalt yol bile azdı. Pek çok yerde at arabası insan ve yük taşınmasında kullanılır, süt ve yoğurt “köylü kadınlar” tarafından kapımıza getirilirdi. Şişe’de meyve suyu içmek bir ayrıcalıktı; paranız olsa dahi bir malı bulmanız mümkün olmayabilirdi. Bugün pek çok insan süpermarketlerden alışveriş yapıyor; bazı evlerin önünde artık iki otomobil duruyor; TV, bilgisayar, buzdolabı, çamaşır makinesi sıradan ev eşyaları haline dönüştüler. Tüm bunlara zaman süzgecinden bakan pek çok kişi—ki aralarında bazen iktisatçılarda oluyor—şunu söyleyebiliyorlar: “Türkiye büyüyor. Türkiye Gelişiyor”. Bir büyüme iktisatçısı olarak gönlüm aynı şeyleri dilese bile duruma nesnel olarak baktığım zaman maalesef aynı iyimser görüşü paylaşmıyorum. Bunun nedeni de çok basit bir gerçekliğe dayanıyor: Türkiye gelişmekte olan ülke kategorinde kabul edilen bir ülke. Türkiye’nin büyümesi ancak ve ancak gelişmiş ülkelerden daha hızlı olabilirse ancak o zaman anlamlı olabilir. Konuyu önce bir örnek ile açıklayalım. Varsayalım ki AB üyesi 25 ülkenin ortalama büyüme oranı son 50 yılda ortalama %2 olsun. Eğer Türkiye de aynı süreçte %2 büyümüş ise bu durumda Türkiye mutlak olarak büyümüş olsa bile AB-25 ortalamasına göre büyümemiştir. Eğer Türkiye’nin büyüme oranı aynı süreçte %2 değil de %1,5 ise bu durumda aslında Türkiye mutlak olarak büyürken görece olarak fakirleşmiştir. Yani işin özü, gelişmekte olan bir ülke açısından eğer iktisadi büyüme diğer ekonomilere göre daha hızlı gerçekleşmişse bir anlam ifade etmektedir.

Kaynak: Angus Maddison (www.ggd.net/maddison/Historical_Statistics/horizontal-file_03-2007.xls)

Atıfta bulunmak şartı ile alıntı serbesttir.

Yetkiner, I.H. (2009), “Türkiye Büyüyor mu?”, 4 Mart 2009,

<http://homes.ieu.edu.tr/~iyetkiner/comments.html>

Yukarıdaki şekil ABD, AB-12 ve Türkiye'nin kişi başı gelir değerlerini karşılaştırmaktadır.¹ Veriler ünlü tarihsel veri (historical data) düzenleyicisi Angus Maddison tarafından derlenmiştir. Kullanılan reel GSYH verisi 1990 ABD doları cinsindedir. Şekilden de çok açık görüldüğü gibi Türkiye'de kişi başına düşen reel gelir artmaktadır. Yani Türkiye ekonomisi iktisadi olarak büyümektedir (veri serisinin yukarı eğimli olması pozitif büyüme olduğunu göstermektedir). Ancak Türkiye'nin kişi başı reel geliri ABD ve AB-12'ye göre daha yavaş artmaktadır. Yani Türkiye'nin ortalama büyüme oranı ABD ve AB-12'ye göre daha düşüktür. Dolayısıyla Türkiye ile gelişmiş ülkeler arasındaki refah seviyesi (=kişi başı reel gelir) zaman içinde kapanmadığı gibi, tam aksine makas açılmaktadır. O halde sadece Türkiye'nin pozitif büyüme oranlarına bakarak "Türkiye geliyor" şeklinde bir sonuca varmak bize göre çok iyimser bir yorum olmaktan öteye gidememektedir. Yukarıda şeklin bize gösterdiği bir başka ilginç gerçeklikte Türkiye ile ABD ve AB-12 ülkeleri arasındaki refah makasının 1950 yılından sonra açılmaya başladığıdır. Bu da not edilmesi gereken bir ilginç bir nokta olarak durmaktadır.

Sonuç olarak, AB'nin bir parçası olmayı stratejik hedeflerine koymuş olan Türkiye'nin 1950'lerden beri devam eden ataletten sıyrılması gerekmektedir. "Her köşe başında bir milyon yaratma" felsefesinin bir sonuç vermediği ve vermeyeceği artık ortaya çıkmıştır. Karar vericilerin 1950'lerden beri yaşanan süreci eleştirel bir bakış açısı ile ele alarak, yapılan hatalardan dönmesi ve bireysel zenginleşme hedefleri yerine toplumsal kalkınma ve zenginleşme hedeflerini ikame etmesi gerekmektedir. Aksi takdirde önümüzdeki 50 yılında kaybedilmesi kaçınılmazdır.

¹ AB-12 ülkeleri Avusturya, Belçika, Danimarka, Finlandiya, Fransa, Almanya, İtalya, Hollanda, Norveç, İsveç, İsviçre, Birleşik Krallıktır.